

Л. Г. Євдокимова, В. Г. Бабенко, Є. М. Корж

Київської університет імені Бориса Грінченка

ЗАГАЛЬНА ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ ЗАХОДІВ

Сучасний туризм у кожному випадку вимагає чіткого забезпечення й обов'язкового дотримання заходів не тільки індивідуальної, особистої чи колективної безпеки в цілому, а й свідомого розуміння складних процесів та наслідків їх нехтування, недотримання, порушення чи ігнорування взагалі.

Попередньо з'ясовано, що у кожної людини внутрішньо вже є розвинені відчуття уникнення небезпеки, самозбереження, неабиякого потягу й прагнення до фізичного і психологічного виживання в екстремальних чи загрозованих ситуаціях.

Ключові слова: *виживання, туризм, індивідуальна, особиста і колективна безпека, заходи безпеки.*

Modern tourism in each case requires a clear provision and mandatory observance of measures not only for individual, personal or collective safety in general, but also a conscious understanding of complex processes and the consequences of their neglect, non-observance, violation or ignoring in general.

It has been previously established that each person already has a developed sense of avoiding danger, self-preservation, a strong drive and desire for physical and psychological survival in extreme or threatening situations.

Key words: *survival, tourism, individual, personal and collective safety, safety measures.*

Постановка проблеми й мета роботи. Загальновідомо, що залежно від поставлених, запланованих, виконуваних завдань та мети, туризм може мати дуже різноманітну й розгалужену структуру свого, як видового, так і підвидового чи, навіть, успішного виникнення та існування зовсім окремих, нових форм, видів чи підвидів для пошуку й задоволення індивідуального дозвілля туристичного характеру. Наприклад: дитячий, молодіжний, сімейний, спортивний, лижний, гірський, екологічний (зелений), пізнавальний, дослідницький, релігійний, оздоровчий, лікувальний, рекреаційний, реабілітаційний, піший, транспортний, автомобільний, водний, підводний, річний, морський, залізничний, діловий, мисливський, рибальський, комерційний та багато-багато інших видів та підвидів туризму в цілому.

Беручи до уваги й не дивлячись на таке велике і розгалужене розмаїття туризму, навіть згаданий вище неповний перелік, у кожному випадку вимагає чіткого забезпечення й обов'язкового дотримання заходів не тільки індивідуальної, особистої чи колективної безпеки в цілому, а й свідомого розуміння процесів та наслідків їх нехтування, недотримання, порушення чи ігнорування взагалі.

Виклад основного матеріалу. У статті 1 «Визначення термінів» чинного Закону України від 15 вересня 1995 року № 324/95-ВР «Про туризм» зазначено, що:

- туризм – це тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає;
- турист – це особа, яка здійснює подорож по Україні або до іншої країни з не забороненою законом країни перебування метою на термін від 24 годин до одного року без здійснення будь-якої оплачуваної діяльності та із зобов'язанням залишити країну або місце перебування в зазначений термін.

У той же час, у статті 13 «Безпека в галузі туризму» того ж Закону України «Про туризм» зазначено, що *безпека в галузі туризму – це сукупність факторів, що характеризують соціальний, економічний, правовий та інший стан забезпечення прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб та держави в галузі туризму.*

Там само також передбачено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи в межах своїх повноважень повинні вживати відповідних заходів, спрямованих на дотримання, виконання і забезпечення відповідних рівнів безпеки, а безпосередньо саме надання необхідної допомоги туристам, які опинилися у надзвичайних ситуаціях в межах усієї території України, здійснюється спеціалізованими державними, комунальними та приватними службами, а також рятувальними командами, загонами чи підрозділами, що утворюються або формуються відповідно до існуючого законодавства. Слід зазначити, що як організація таких підрозділів, так і порядок здійснення рятувальних заходів визначаються Кабінетом Міністрів України.

Наряду з тим, у згаданому вище Законі доволі часто зустрічається словосполучення «Особиста безпека». Проте, самих визначень, тлумачень або роз'яснення дефініцій «особиста безпека»

або «індивідуальна безпека» у тексті Закону України «Про туризм» немає взагалі, хоча в цьому й спостерігається їх нагальна потреба та необхідність.

Із курсу навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» нам відомо, що безпека – це відсутність загрози життєво важливим інтересам людини: життю, здоров'ю, добробуту [5, с. 18-36, 54-86]. Вона залежить і належить до елементарних базових людських потреб і благ: поки людина не почуватиметься безпечно й комфортно, до тих пір вона не може належним чином думати про всі необхідності іншого рівня – соціальні, матеріальні й духовні тощо [1, с. 11-38].

Водночас, усім загальновідомо, що той психологічний шок та психоемоційний стан, у якому опиняється людина, що вирішила корисно й активно відпочити, провести своє дозвілля чи відпочинок у власне задоволення, тільки на перший погляд – раптово або начебто зненацька, опиняється в складних екстремальних ситуаціях, дуже близьких до небезпечних чи, іноді навіть, загрозливих для життя і здоров'я не тільки самих бажаючих організовано відпочити, а й тієї переважної більшості людей, що братимуть безпосередню участь у непростих процесах забезпечення їх дозвілля, поточної особистої безпеки і порятунку [4, с. 3-48].

Саме тому, левову частку часу, яка відводиться на загальну підготовку до будь-якого туристичного туру або вояжу, буде доцільним присвятити попередньому плануванню. Необхідно заздалегідь продумати всі деталі мандрівки, майно та обладнання, зробити розрахунки, скласти кошторис витрат, урахувати специфіку перебування в тому чи іншому регіоні, місцевості, настрої місцевого населення, ознайомитись із можливими маршрутами, засобами й способами пересування, а також твердо пам'ятати, що все повинно готуватись та підбиратись під ті умови, в яких ви будете знаходитись чи перебувати тривалий час.

Насамперед, увесь вищезазначений негатив трапляється саме тоді, коли відпочиваючі самі собі створюють передумови щодо непрямой організації та виникнення проблем, небезпек чи загроз різного характеру нехтуючи, при цьому, заходами, вимогами, правилами, інструкціями, ігноруючи вербальні попередження та застереження гідів, гідів-перекладачів, інструкторів, провідників, екскурсоводів, а також не готові бачити, розпізнавати й серйозно

сприймати інформацію попереджувального звукового чи візуального характеру (оголошення, попередження, застереження, таблички, вказівники, дошки об'яв, стенди, табло, термометри...) тощо.

Водночас, не дивлячись на те, що зазвичай у кожної людини внутрішньо вже є закладені, достатньо розвинені й вже частково сформовані відчуття попередження, запобігання чи уникнення небезпеки, існує вірогідність щодо індивідуального само збереження, неабиякого потягу й прагнення до фізичного (тілесного) і психологічного виживання в екстремальних чи загрозливих ситуаціях [3, с. 108-154]. У цих випадках необхідно завжди знати й уміти як [2, с. 8-56]:

- аналізувати, визначати й контролювати свій стан, місце-знаходження, обстановку і середовище, у якому ви опинилися;
- здійснювати порядок надання першої чи домедичної допомоги тим, хто цього негайно потребує;
- провести ревізію й надалі економно витратити існуючі наявні матеріальні ресурси життєзабезпечення (вода, продукти харчування, медикаменти, засоби обігріву) й електроенергії (для успішного підтримання працездатності та експлуатації засобів комунікації та освітлення);
- налагоджувати швидкий і доступний побут, а також сприяти відновленню сил та функцій організму для подальшої боротьби за виживання.

Отже, як тільки позитивно вирішиться переважна більшість із окреслених вище завдань оповіщення, комунікації, сигналізації та забезпечення [1, с. 25-56], доцільно або й одночасно, разом із проведенням цих робіт, буде попередньо правильно визначитись із прийняттям рішення відносно того, чи залишатися на місці й чекати, що нам нададуть допомогу, спасуть чи самотійно, особливо не віддаляючись далеко від місця організації нашої стоянки, табору або перебування, провести рекогносцирувальні або розвідувальні заходи [4, с. 34-56], якщо дозволяє здоров'я й ресурси, щодо здійснення спроб самотійного і безпечного вирішення цієї ситуації.

Висновки. Ураховуючи викладене вище, можна сміливо зазначити, що чинний Закон України від 15 вересня 1995 року № 324/95-ВР «Про туризм» потребує внесення суттєвих змін, доповнень або доопрацювання в частині статей та розділів, що

стосуються як «Безпеки в галузі туризму», так і «Безпеки туризму» в цілому.

Подальші наші дослідження будуть спрямовані на вивчення питань «індивідуальної», «особистої» та «колективної безпеки», а також на розробку відповідних методичних пропозицій та рекомендацій із цих напрямів діяльності в туризмі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Башавець Н.А. Культура здоров'язбереження у питаннях і відповідях: навч. посіб. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2010. 272 с.
2. Васильєв А.С., Бабенко В.Г., Будаг`янц Г.М., Янко І.В. Безпека персоналу ОВС під час службових заходів: навч. метод. посіб. Київ: ГШ МВС України, 2008. 84 с.
3. Екстремальна психологія: підручник / за заг. ред. проф. О.В. Тімченка. Київ: Август Трейд, 2007. 502 с.
4. Остапович В.П., Бабенко В.Г., Кириєнко Л.А. Психологічна та фізична готовність особистості до дій в екстремальних ситуаціях: практичний посібник / за ред. д.ю.н., проф. В.О. Криволапчука. Київ: ДНДІ МВС України, 2016. 86 с.
5. Ярошевська В.М. Безпека життєдіяльності: підручник. Київ: ВД Професіонал, 2004. 560 с.